

“Els mitjans públics audiovisuals s’han improvisat”

En una mateixa sala del Col·legi de Periodistes assaboreixen el primer cafè del dia Montserrat Minobis, directora de les emissores de la Generalitat; Francesc Escribano, director de Televisió de Catalunya i Joan Tapia, director de TVE a Catalunya. La gravadora comença a funcionar amb la valoració del panorama mediàtic català i espanyol actual, i a partir d’aquí la conversa flueix tota sola, sense necessitat de donar-li cap mena d’impuls. En realitat no es tracta pròpiament d’una entrevista sinó d’un seguit de reflexions i crítiques aprofitant la calma de primera hora del matí.

JORDI RÒVIRA
FOTOS: IGNASI RODRÍGUEZ

■ Capçalera- Un any després de la creació del govern tripartit i poc més de mig any del 14-M han canviat moltes coses a la vida política d’aquest país. Aquests canvis com han afectat els mitjans de comunicació públics?

■ Joan Tapia- A nivell d’Espanya, durant el govern del PP hi ha hagut una instrumentalització dels mitjans públics. El control sobre la televisió i la ràdio era molt fort. A Catalunya això sempre havia estat més matissat, més civilitzat des dels seus orígens, però evidentment el fet d’haver-hi un partit al govern durant 20 anys també va provocar una dependència més gran del poder polític. És una característica comuna dels mitjans públics de tot l’Estat que es va agreujar a Espanya durant els vuit anys al poder del PP i va arribar a ser tant fort que va fer que la professió es conscienciés que per aquell camí...

■ CAPÇ- s’estava arribant massa lluny.

■ JT- Sí, sobretot a nivell d’estat. Els partits polítics de l’oposició varen fer unes promeses de despatrimonialitzar els mitjans públics si es guanyaven les eleccions i això s’ha començat a fer ara, però no es canvien els costums d’un país en pocs mesos. S’han fet passos endavant, però encara en queden molts per fer. El finançament dels mitjans públics mai havia estat resolt i els nous governs volen fer un model de finançament dels mitjans públics estables a mig i llarg termini, però això coincideix en un moment que pressupostàriament, tant la Generalitat com el Govern Central, no estan en el millor moment. I això fa que fins i tot pugui donar-se una regressió en aquest finançament.

■ Montserrat Minobis- Estic bastant d’acord amb el que dius i sobre aquestes diferències que sempre hem tingut Catalunya amb la resta de l’Estat, perquè en un moment donat la professió periodística ha empès perquè es plantegin aquests nous criteris de com s’haurien de planificar els mitjans públics al nostre país. El Col·legi de Periodistes precisament ha estat capdavanter en aquest sentit. Sembla que ara estem en disposició de començar una nova etapa. Hi ha un avantprojecte que la Comissió del Parlament està estudiant

sobre els mitjans públics de la Generalitat de Catalunya. Cal veure que sortirà de tot això però és un primer pas important per definir el model de mitjans públics que volem a Catalunya. I els problemes de finançament ens enfronten més que mai amb els altres mitjans de comunicació privats, que cada vegada són més i més concentrats en poques mans. Tot això genera un cert enfrontament per la forma que els mitjans públics de Catalunya i de la resta de l'Estat es doten econòmicament. Però no queda més remei. Si els mitjans de comunicació públics han de fer un servei a la ciutadania, que les altres empreses privades no fan, han de tenir un pressupost adequat. Per tant aquesta opció mixta (publicitat i finançament del govern) que es va decidir en un principi és la correcta.

■ Francesc Escribano— Els grans mitjans de comunicació són màquines pesants que es mouen lentament. El més important en aquesta locomotora que nosaltres portem són les vies que hem de posar i cap allà on hem d'anar més que no pas cap a on estem anant en aquest moment. I en aquest sentit sí que estem en un moment absolutament crític. Crític perquè des del

«Els problemes de finançament ens enfronten més que mai als mitjans privats» (Minobis)

punt de vista tecnològic hi ha una frontera que ens porta la tecnologia digital i el futur de l'apagada analògica. Una altra moment crític és el canvi de govern després que l'anterior, el que va crear aquests mitjans, hagués estat 20 anys al poder. El nou govern català ha volgut fer una línia de professionalització i desgovernalització dels mitjans. I això és absolutament positiu. En principi sóc optimista. Pel que fa a Televisió de Catalunya, estem en un país on no hi ha hagut un debat sobre la funció social de la televisió i, per tant, no hi ha hagut model. I ara ens trobem discutint quin és el servei concret de la televisió i intentant definir aspectes que en altres països estan clares. Però a Catalunya tenim una avantatge perquè, en no haver-hi un model, tots som esclaus de la patada inicial que ens va fer néixer. I afortunadament en el cas de TV3 aquesta va ser una patada on es primava la qualitat per sobre de moltes altres coses.

■ MM: Però és que neixen per la voluntat de la ciutadania. Amb la transició hi havia un caldo de cultiu que demanava uns mitjans de comunicació públics. I això és determinant a l'hora d'engegar la ràdio i la televisió de la Corporació.

■ JT: Els mitjans audiovisuals públics d'Espanya i de Catalunya s'han improvisat sense cap tipus de model. Molts cops han crescut per casualitat, per capricis,

per cultures. I el més curiós és que tant a Espanya com a Catalunya sempre es parla de convergència amb Europa i en canvi en aquest punt no es parla perquè el debat parteix d'arbitrismes i d'una situació de fet a la que sovint s'ha arribat per circumstàncies casuals. La

«La convivència amb les televisions privades no es va planificar» (Tapia)

convivència amb les privades, per exemple, no es va planificar, simplement es va produir. És positiu que hi hagi competència però s'ha improvisat continuament.

■ FE: Per primer cop de forma bastant clara, la televisió pública espanyola té una direcció que està apostant per la televisió pública, mentre que en altres èpoques TVE feia la mateixa programació que les privades. Per què paguem una televisió que no té un factor diferencial? Evidentment això té unes conseqüències a nivell d'audiències, però s'ha de demanar que es mantingui l'aposta i que no tremoli el pols en el moment de renunciar a tot això. En el fons aquest debat, més que les paraules el marcaran les actituds. I una és l'actitud que han de tenir les públiques i una altra la de les privades.

■ CAPÇ: Però també hi ha un debat sobre el servei públic que haurien de fer les privades.

■ JT: El concurs pel qual en aquest país s'han adjudicat les televisions privades es defineix com un concurs de servei públic. Tot i que tenen l'objectiu del benefici econòmic, tenen unes obligacions de servei públic. Però com que no hi ha hagut cap mena de planificació, llavors tenim unes televisions privades que són les que actuen amb menys cortapises d'Europa.

«Ara a les facultats de Periodisme la gent aspira a treballar a televisió i posar el careto» (Minobis)

I si el CAC actués més que no pas en la funció de conseller, que és una funció positiva, l'únic que faria seria perjudicar els mitjans amb qui té poder que són TV3, amb BTI i algunes locals. Per tant, el CAC és insuficient per regular tot això.

■ MM: En una democràcia jove com la nostra cadascú té una idea del que hauríem de fer els mitjans públics i sempre s'està exigint el lideratge i la qualitat. I és clar, ara per ara, qualitat i lideratge es donen bufetades.

■ FE: Nosaltres hem d'aspirar a ser líders i donar qualitat. El problema és que el contingut que treballem pot valorar-se de manera quantitativa i qualitativa,

però mentre hi ha balances de la valoració quantitativa no hi ha cap mecanisme per valorar la qualitat dels continguts. I això hauria de canviar.

■ CAPÇ: La desregulació de tots aquests anys a la qual es referien també comporta que ara que el Govern vol regular certs aspectes com la teleescombraria, des de les privades es parli de censura.

■ FE: Em sembla una postura absolutament cínica que des de les privades s'associï aquest control amb una censura. Com a espectador que li interessa el nivell de la televisió del seu país ja em conformaria si les privades fessin el mateix que fan en el país d'origen d'on són els directius d'aquestes cadenes, on varen prohibir emetre *Gran Hermano* en horari protegit.

■ MM: Hi ha un altre factor important que és la pressió constant contra les ràdios i televisions públiques.

«L'oferta condiciona la demanda. La gent menja el que li dónes» (Escribano)

■ FE: Nosaltres sempre hem de viure sota aquesta pressió. És una mica incòmode, però és que la gent sent que és una televisió seva perquè la paga.

■ MM: Però m'agradaria que fos una pressió més equitativa, que també la compartissin les televisions privades.

■ CAPÇ: Diuen que som el que mengem. Som també el que veiem i escoltem?

■ JT: En el que som influeix allò que veiem perquè mirem moltes hores de televisió. Sí que ho som una mica.

■ CAPÇ: El que ara veiem són molts programes que potencien el valor de la fama.

■ MM: Només cal veure les facultats de Periodisme. La gent aspira a treballar a la televisió i posar el *careto*.

■ FE: Els valors són allò que transmetem. Probablement en altres èpoques els generadors del discurs moral estaven a les esglésies i ara la televisió és un dels elements que genera major discurs moral, però no crec que això sigui dolent perquè es produeix enmig d'una gran multiplicitat d'informació. Vivim un moment diferent i aquesta és la realitat que hem de viure. Però quan parlem de mitjans públics poques vegades parlem de la responsabilitat que tenim els directius a l'hora d'emetre o no determinats continguts. I no ens podem excusar dient que és el que la gent demana, perquè és absurd. L'oferta condiciona la demanda. La gent menja el que li dónes. Si només fem *Gran Hermano* només menjarem *Gran Hermano* i la tendència de valorar només el mercat provoca una mimetització dels continguts.

■ JT: La societat occidental funciona pel mercat, però és un mercat amb regulacions. El mercat audiovisual a Espanya funciona amb una absència de regulació i això sí que és important per a la conformació de la societat.

■ MM: Però no ens oblidem que als mitjans hi treballen periodistes, una professió que no està regulada. Només a Catalunya estem regulats per un Codi deontològic, que no es troba enlloc més del país.

■ FE: No pot ser que l'única llei que mani sigui la llei del mercat. I això és el que ens està passant. I també passaria amb la premsa o la ràdio si fos mesurada de

la mateixa manera. Imagineu-vos ara que en un diari cada matí rebessin la informació de si un article ha estat més o menys llegit i si ho ha estat una informació de la competència. Tot això generaria una uniformització dels continguts.

■ CAPÇ: Potser caldria espaiar totes aquestes mesures d'audiència, doncs?

■ FE: El que caldria seria introduir elements de correcció qualitativa. A la gent se li pregunta el que veu

«Allò que veiem a la televisió influeix en el que som» (Tapia)

però no què li sembla el que veu. Si els ho preguntéssim hi hauria un corrector de qualitat que fins i tot aniria bé per la publicitat perquè no és el

mateix un anunciant a *Gran Hermano* o al *Telenotícies Vespre*.

■ CAPÇ: M'agradaria introduir un nou element a la conversa com és el de la credibilitat. A l'avançament del Llibre blanc que va fer-se dies enrere s'observa que la televisió és el mitjà amb menys credibilitat per als mateixos periodistes amb un 5,13%. D'altra banda, les darreres dades del CIS situen la televisió al final de la llista, sent fins i tot menys valorada que els partits polítics o l'Església.

■ FE: Si hi ha un discurs on existeix un consens social aquest és el de criticar la televisió. Però de totes maneres el darrer estudi del CAC aporta dades diferents.

■ CAPÇ: Sovint parlem de les diferències entre Catalunya i Espanya a nivell de mitjans. El fet que la redacció de TV3 prengués des d'un principi força poder podria ajudar a explicar aquesta diferència?

■ JT: El govern català va tenir molt poder sobre TV3, potser més que a Madrid amb TVE. Allà la varen heretar del passat, però aquí la va crear el govern. Penso que la diferència bàsica és que els partits catalans són menys agressius que els partits espanyols.

■ CAPÇ: L'oasi català.

■ JT: Sí. Té coses negatives però també en té de positives. En el moment que l'oasi català ens permet aproximar-nos a la política francesa o britànica ho trobo perfecte. I també fa que sigui diferent que a Espanya existeixi un model de dos partits, mentre que a Catalunya n'hi ha cinc.

■ FE: Jo amb tot això no hi estic massa d'acord. Quan va crear-se TV3 va fer-se buscant professionals que fossin independents. I aquesta va ser una de les seves claus.

■ MM: Sí que és veritat que es va voler marcar des d'un principi a TV3 amb aquesta independència, però

tots sabem que en realitat no hi ha ningú independent.

■ FE: Sí, però a TV3 hi havia una voluntat inicial en la qual es va primar molt la qualitat per sobre d'altres elements. Es volia fer una bona televisió.

■ MM: Jo sempre poso com a exemple que quan va crear-se Ràdio 4, tot i néixer amb un clar objectiu polític, els professionals que accediren a treballar-hi tenien una concepció de país molt extraordinària. I això va fer que els sortís una mica el tret per la culata.

■ FE: La veritat és que TV3 i Catalunya Ràdio deuen molt a Ràdio 4 i al Circuit Català. Tots aquells professionals varen assentar les bases d'una ràdio i d'una televisió diferent de les que es feia a Espanya. D'altra banda, l'èxit de TV3 no és pel fet que fos en català, perquè aquesta era la nostra raó de ser, sinó perquè érem més innovadors.

■ JT: TV3 neix als anys vuitanta amb una voluntat de modernitat molt superior a TVE, i a més coincideix que llavors TVE comença a patir problemes econòmics.

■ MM: Però també és veritat que TVE a Sant Cugat té una imatge de projecció diferent a la resta de l'Estat, és més avançada en el temps, té una projecció de país important, tot i que la perd des d'un punt de vista no tan ideològic, sinó de mercat.

■ FE: És que hi ha televisions regionals espanyoles que són fruit d'una conjuntura. Aquí, en canvi, hi havia una demanda d'una televisió nacional. I és molt important la construcció d'un imaginari col·lectiu en català, propi, diferenciat de l'espanyol i del nord-americà. També m'agradaria ressaltar que en la lluita contra la telescombraria cal reconèixer que actualment aquesta està molt ben feta. I a més determinats continguts de telescombraria són un vector de modernitat de la mateixa manera que en el seu moment varen ser-ho els nostres primers

Telenotícies. Ja no estem parlant de la cobertura del crim d'Alcàsser, sinó que ara tenen un altre punt com és l'humor. Tot comença amb *Tómbola*, tots criticàvem *Tómbola* i ara tothom fa *Tómbola* perquè ja no fa un acostament seriós i rigorós sinó humorístic, el que converteix aquests programes en productes transgressors que connecten perfectament amb una àmplia capa de la societat. I

«Cal reconèixer que actualment la telescombraria està molt ben feta i és un vector de modernitat» (Escribano)

per a una persona de 18, 20 o 25 anys aquests programes són un vector de modernitat.

■ MM: Podríem discutir sobre el concepte de modernitat, però sí que penso que la pèrdua de credibilitat que comentàvem abans ve donada per aquests programes on hi ha una sèrie de personatges que s'autoanomenen periodistes.

■ CAPÇ En la nota pública sobre aquest tipus de programes del Col·legi de Periodistes es diu: "manifestem públicament que no té res a veure amb el periodisme". Estem tots d'acord amb aquesta afirmació?

■ MM: És evident que no és periodisme. És espectacle.

■ JT: Sí, però a la televisió hi ha coses que no són periodisme, que són espectacle i són perfectament legítimes perquè també és un instrument de divertiment.

■ FE: Aquests continguts primen l'espectacle perquè la televisió és un espectacle. Un telenotícies també és un espectacle. El problema és quan aquest està al servei de la realitat o la realitat al servei de l'espectacle.